ч. 123 (14.021). Львів, понеділок 13. травня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504·060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В справі оголошень звертатися до адміністрації. Ціна одного примірника 20 сот.

Маршал Пілсудський помер.

Варшава, 12. V. ПАТ. Перший маршал Польщі, Йосиф Пілсудський помер 12. травня ц. р. в год. 20'45 у Бельведерській палаті в Варшаві. Св. єлеєпомазання дав о. Влад. Корнілович.

Недуга марш. Пілсудського розвивалася від кількох місяців. Візваний з Відня професор Венкебах і д-р Антін Стефановський розпізнали рака жолудка й печінки.

Постійну лікарську опіку виконували під проводою ген. Стан. Руперта, полк. д-р Степан Мозолевський, майор д-р Генр. Чанчара і майор д-р Фед. Тукманович.

Нагальне погіршення наступило 11. травня ц. р., так що кров сильно заляла жолудок і це спричинило ослаблення серця, а опісля смерть.

(Йосиф Пілсудський уродився в листопаді 1867 р. в Зулові свенцянського повіту на Виленщині у старошляхетській родині. Оставив жінку Олександру та дві дочки: 16-літню Ванду й 14-літню Ягідку, гімназистку.)

ВІДОЗВА ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ.

ВАРШАВА, 12. 5. ПАТ. П. Президент Річипосполитої Ігн. Мосціцький оголосив таку відозву:

До горожан Річипосполитої.

Перший маршал Польщі Йосиф Пілсудський закінчив життя. Великим трудом свого життя збудив сили в народі, генієм ума, твердим зусиллям волі державу воскресив. Він її до відродження власної потуги, до визволення сил, на яких будуча доля Польщі опреться. За велич його праці дано йому було оглядати нашу державу, як твір живий, приготований до життя та нашу армію, окриту славою переможних наших прапорів.

Ця найбільша на просторі всієї нашої історії людина, в глибині минулої історії силу свого духа черпав і надлюдською напругою думки відгадував будучі шляхи. Не себе бачив там уже, бо давно відчував, що його фізичні сили значать останні посунення.

Шукав і до самостійної праці заправляв людей, на яких мав би спочати тягар відповідальности. Переказав народові спадщину думки, дбайливої за честь і силу. Це його завіщання, переказане нам живучим, маємо приняти та двигнути. Хай жалоба і біль поглиблює в нас зрозуміння нашої, всього народу відповідальности перед його духом і перед будучими поколіннями.

(—) Президент Річипосполитої
Ігнатій Мосціцький.

Варшава, Замок 12. травня 1935.

ЗАСІДАННЯ КАБ. РАДИ.

ВАРШАВА, ПАТ. На вістку про смерть марш. Пілсудського відбулося засідання кабінетової ради, опісля премієр Славек віїхав до Замку, де його приняв президент держави на довшій авдієнції.

В 12. год. вночі після засідання каб. ради, весь уряд з прем. Славеком пішов до Бельведеру, щоби віддати честь покійному першому маршалові Польщі Йос. Пілсудському.

НОВИЙ ҐЕН. ІНСПЕКТОР ЗБРОЙНИХ СИЛ І КЕРМАНИЧ МІН. ВІЙСЬК. СПРАВ.

ВАРШАВА, ПАТ. Президент Річипосполитої іменував 12. травня ц. р. ґенеральним інспектором збройних сил ґенерала дивізії Едв. Ридза-Сміґлого. Рівночасно іменував керманича м-ства військових справ ґенерала бриґади Тадея Збіґнєва Каспшицького.

ПОХОРОНИ.

Похорони марш. Пілсудського відбудуться найправдоподібніше в четвер. Похоронять його у підземеллі катедри св. Івана в Варшаві, де теж похоронений перший президент Польщі Нарутович.

Закінчення нарад у Варшаві.

У суботу 11. травня ц. р. відбувались наради мін. Ляваля з мін. Беком передполуднем до год. 1-ої і пополудні від год. 4 до 6. Оба міністри пополудні радили зі своїми найближчими співробітниками у приватніх апартаментах мін. Бека. В цих розмовах заторкнули оба міністри не тільки справи тісно звязані з підписанням французько-большевицького договору і наддунайського пакту, але обговорили теж основно взаємини між Францією та Польщею.

У суботу передполуднем мін. Ляваль склав візиту прем. Славекові, вполудне вінок на могилі Невідомого вояка, опісля в год. 1-ій з мін. Беком був на авдієнції у президента.

ЩО КАЖЕ ОФІЦІЯЛЬНИЙ КОМУНІКАТ.

ВАРШАВА, 12. 5. ПАТ. Мін. Бек і мін. Ляваль вели приязні розмови, які дали їм нагоду широ обмінятись поглядами. Темою нарад були найважніші проблеми з ділянки взаємних відносин і з ділянки актуальних справ, які цікавлять теперь оба уряди. Виміна думок була навіяна довірям і взаємним відношенням. Дали вони змогу обом міністрам ствердити, що їх спільним змаганням вдержати мир і безпеку в Европі, зорґанізувавши широко міжнародню співпрацю, до якої могли б приступити всі.

Міністри польський і французький з вдоволенням стверджують, що можуть віддати на послуги миру тісну солідарність, якої висловом є польсько-французький союз.

По обіді у французькій амбасаді міністри Бек і Ляваль виголосили до радіо промови, які трансмітовано до Франції. Мін. Ляваль висловив жаль, що з приводу недуги марш. Пілсудського не може здобути йому візити. Опісля запевнив, що французько-большевицький договір згідний з договорами, які обєднують Францію з Польщею та її союзниками. Цей французько-большевицький договір є новим важним чинником організації безпеки в Европі.

КОМЕНТАРІ ФРАНЦУСЬКОЇ ПРЕСИ.

З великою обережністю спеціяльні кореспонденти около 20 щоденників і агенцій обговорюють вигляди дальшої політичної співпраці між Францією і Польщею. Французькі політичні кола запевняють, що коли мін. Лявалеві не вдасться вплинути, щоб Польща змінила своє дотеперішнє становище, буде змагати, щоб усунути все, що моглоб погіршити французько-польські взаємини. Загально підкреслюють холодне привитання мін. Ляваля у Варшаві. Мін. Барту витали минулого року з більшим захопленням. Пертінакс пише, що ніяка держава не потерпіла би більше від Польщі, якби дійшло до відновлення співпраці між Німеччиною і СССР на основі договору у Рапальо. Метою французько-большевицького договору про взаїмну допомогу перешкодити якраз відновленню співпраці Німеччини з СССР. Головний закид Польщі такий, що підчас нападу Німеччини на Францію, большевицькі війська мусілиб прийти Франції з допомогою, перейшовши через територію Польщі. „Еко де Парі" пише, що ця допомога може прибрати форми, які не тривожитимуть Варшави.

У щоденнику „Л' Евр" пані Табут пише, що у Варшаві з великим недовірям ставляться до СССР. Одночасно пригадує слова марш. Пілсудського, які сказав у 1927. р. у Женеві до покійного Бріяна: „Одного дня прийде у Німеччині до влади ґеніяльний державний муж і тоді Польща буде могла з ним погодитись; з Росією це буде куди трудніше".

„Пті Парізіен" підкреслює, що Польща не вірить силі большевицької армії поза СССР або у практичну можливість большевицького військового нападу на Німеччину. Польща не пустить большевицької армії через свою територію.

ГОЛОСИ АНҐЛІЙСЬКОЇ ПРЕСИ.

Анґлійська преса з великим зацікавленням слідкує за розмовами мін. Ляваля у Варшаві.

„Дейлі Телеґраф" пише, що тепер Польща не приступить до ніякого союзу, який звернений проти Німеччини.

„Таймс" пише, що на думку Польщі французько-большевицька співпраця шкідлива для польських інтересів і змІцнення миру у східній Европі.

„РОЛЯ ПОЛЬЩІ В БУДУЧІЙ ВІЙНІ".

Віденський „Дер Телеґраф" у статті „Роля Польщі в будучій війні" твердить, що Ляваль хоче у Варшаві зясувати причини, які казали йому заключити умову з СССР і доказати, що при цьому взяв під увагу інтереси Польщі та й тепер дає першенство союзові з Польщею. Часопис питається, яке становище займе Польща, колиб Німеччина напала на Францію. На основі союзу Польща зобовязана дати Франції військову поміч. Одначе французький уряд сподіється, що Польща уможливить теж СССР сповнити зобовязання, які виходять із французько-большевицької умови, себто, що позволить большевицькій армії перемашерувати через Польщу. Та тут виринають найбільші трудноці з боку Польщі, які Ляваль буде старатися усунути підчас побуту у Варшаві.

МІН. ЛЯВАЛЬ ПОЇДЕ З ВІЗИТОЮ ДО БЕРЛІНА.

ПАРИЖ, ПАТ. У політичних колах можна зміркувати деяке злагіднення настроїв супроти Німеччини. У Парижі кружляють поголоски, що мін. Ляваль поїде з візитою до Берліна.

Франко-московський союз і українська справа.

Женева, 6. травня 1935

День третього травня, що приніс Европі підписання франко-московського союзу, є безперечно поважним дороговказом на шляху розвитку політичних відносин в Европі. Союз цей очевидно не провадить великі держави Европи до спільного виступу проти Москви найкоротшим шляхом. А поза тим не дає причин для песимістичних висновків.

Аритметичних метод у політиці уживати справді не можна, але коли покласти на політичні терези Европи з одного боку франко-московське зближення, а з другого боку викликане ним озброєння Німеччини та зріст німецько-московської ворожнечі, то не підлягає найменшому сумніву, що в результаті лишиться дуже поважний зріст протимосковських сил в Европі. Значіння цього факту є тим більше, що франко-московський союз викликав поважне невдоволення, а навіть обурення і в самій Франції.

„Нове Ціріхер Цайтунг", заборонена кілька разів у Німеччині за протинімецькі виступи, пише про французькі настрої, викликані франко-московським союзом між іншим таке: „Ріжниця між сучасним союзом та союзом 1891. р. видається у вічі. Одушевлення, з яким витали тоді російських матросів у Тульоні та Парижі, тепер непомітно. Винні в тому не лише берестейсько-литовська зрада союзникам, невиплата большевиками царських боргів та страх перед комуністичною пропагандою, але й ріжниці в поглядах на зовнішню політику. Багато людей питається, чи російсько-французький пакт не збільшить небезпеки війни замісць зменшити її, збільшуючи в Німеччині психову оточення та спричиняючи гри на подвійну ставку".

Політичні кола, що розуміють небезпеку франко-московського союзу для Франції, а разом з тим не мають досить цивільної відваги виступити отверто проти нього, виправдуються в дуже цікавий спосіб. Наприклад „Еко де Парі", твердить, що без цього союзу Франція втратилаб не лише союз із Малою Антантою та Польщею, а й наразилась би на небезпеку, що Москва порозуміється з Берліном. Чого варта в дійсности Мала Антанта, в Парижі мабуть знають, хоч і не говорять про те. Що думають відповідальні чинники Польщі про франко-московський союз, п. Ляваль мабуть довідається незабаром у Варшаві, як там довідався льорд Іден те, що мусів знати про східний пакт взаємної помочі. Думати ж, що Москва може порозумітися з Берліном, це значить просто не розуміти самої основи німецько-московських противенств, які без порівнання глибші, ніж це на загал думають.

Чинники, що причинилися до франко-московського союзу, є переважно внутрішні — тиснення большевицько-соціялістичного бльоку, паніка зручно викликана ним та фабрикантами зброї, і нарешті сила політичної інерції розвинена Еріо, Барту та іншими москвофілами. Сам п. Ляваль не є мабуть ані трохи щирим прихильником франко-московського союзу. Він зробив у всякім разі все від нього залежне, щоби ослабити його та полишили французькому урядові можливо вільнішу руку.

І треба признати п. Лявалеві, що він позбавив цей союз у значній мірі всякого реального змісту, допровадив окремі точки до очевидного абсурду та противенства не лише з основами Союзу Народів, а й льокарнського договору. Дуже слушні уваги робить з цього приводу редактор Бріке в „Журналь де Женев". Він звертає увагу між іншим на те, що союзна умова виразно поминає Азію, хоч це зовсім не боронить Франції від небезпеки бути втягненою до московсько-японської війни та втратити наслідком цього Індо-китай. Щодо самої Европи, то франко-московський союз ставить Союз Народів під натиск, що може попровадити до охолодження відносин між Францією з одного та Англією і Італією з другого боку. „Франко-совітський союз є в противенстві до льокарнського договору, фундаментальної основи забезпечення Франції. Франція обовязується справді при деяких умовах заатакувати Німеччину і згідно з громадською опінією в Льондоні чи Парижі Англія чи Італія моглиб одного дня виповісти льокарнську умову. І чи сама Франція не дає Німеччині чудової нагоди звільнитися від зобовязань льокарнської умови, коли їй цього забажається?

Можна запитати, чи вигоди, які Париж дістає від франко-совітського пакту не зрівноважують його шкоди. Франція ризикує в найближчім часі почути себе ізольованою та ослабленою. І на це саме рахує Літвінов, який хоче прив'язати Францію до совітського воза. Річ дивна, але правдива, союз із Совітами ослаблював завжди учасників."

Чи зрозуміють незабаром самі французи, чого вартий союз із Москвою, покаже найближча будучина, але в Німеччині цей союз не полишає найменших сумнівів уже тепер. „Німецька політично-дипльоматична кореспонденція" заявляє виразно, що франко-московський союз „спрямований виключно проти Німеччини" та що „він є тяжким ударом по ідеї миру". А „Дер Фелькіше Беобахтер" виступає дуже рішучо проти цього союзу, пишучи: „Для кривавих кремлівських стратегів кілька міліонів мертвих не є незвичайним видовищем, але й пани в Парижі розуміють повертати вояцьку кров у воєнний зиск, золото та землі. Отже Москва і Париж мусіли природно прийти до спільних поглядів у зовнішній політиці та довести світові новим пактом свою спільноту. Цим підкреслено те, що націонал-соціялізм усе твердив, а саме, що надмілітаризм паризької політики насильства в тій же мірі большевизує европейську політику, в якій плян світової революції Москви гонить проти Европи нову величезну мілітарну силу. Новий пакт бере континент у подвійний кліщі, при чім цілий дотеперішній театр так званого женевського Союзу Народів буде роздушений як згнила грушка. Франко-російський пакт є зачіпним союзом і робити із східного пакту, який лише підмальовує цей союз оправу цілої европейської безпеки, є нахабством". („Н. Цір. Ц." 6. 5. 1935.).

Таким чином франко-московський пакт поховав остаточно східний пакт, з якого Москва моглаб значно більше скористати, ніж із союзу з Францією, обмеженою в разі потреби постановами Союзу Народів та льокарнської умови. Другою додатною прикметою франко-московського союзу є те, що він ясно означує сучасне становище в Европі і ставить перед кожною державою рішучо ділему — Берлін чи Москва. Вибравши Москву, французький уряд буде примушений зробити з цього всі належні висновки і взяти на себе всі наслідки зробленого кроку не лише супроти Европи, але й супроти власної нації. Як довго сучасний політичний провід Франції цей тягар витримає, питання інше.

Для Німеччини франко-московський союз може бути пожаданим у всякім разі більше, ніж таємне франко-московське співробітництво з надуживанням Союзу Народів та ріжних конференцій під плащиком інтернаціональних засад та зобовязань. Коли Франція мусить зробити деякі висновки з цього союзу, то Німеччина може зробити з нього дуже далеко йдучі висновки.

Для України та інших поневолених націй СССР франко-московський союз має значіння передовсім тому, що втягає московський уряд у боротьбу великих держав Европи, в якій СССР може відіграти ролю горшка між казанами. Виступаючи отверто проти Німеччини, московський уряд наражає СССР на велику небезпеку; а як мало Франція може захистити Москву в разі війни, показала світова війна досить виразно. А з другого боку чим більше загострюються противенства між великими державами, чим більше зростає небезпека війни, тим більше зростає й опір проти неї в Европі, тим більше зростає змагання вирівняти противенства держав спільним виступом проти Москви. Чи візьме Франція участь у тім спільнім виступі, чи ні — рішальним не є. Чи пощастить Москві спровокувати Францію до нападу на Німеччину, є питанням більш ніж сумнівним, але цілком неймовірним видається, щоб Англія чи Італія могли підтримати Францію в превентивній війні проти Німеччини. Зрештою, цілий світ змобілізований Антантою проти центральних держав не урятував царської Росії від розбиття.

А цей світ тепер знає, що поневолені нації СССР, які творять майже половину його населення, готові при першій нагоді піднести зброю проти московських гнобителів. „Журналь де Женев", який вважають органом Союзу Народів, запитав недавно цілком слушно французів, з ким вони підписують союз, з Москвою чи СССР? І булоб дуже добре, колиб і представники поневолених націй СССР дали свою рішучу відповідь на це питання також у Женеві, як вони виступали тут кілька разів проти Москви.

М. Данько

З української преси.

„Один експеримент більше..."

Під наголовком „Один експеримент більше, чи підстави „нової" політики?" находимо в останній „Меті" (ч. 18 з 12. V.) обширну вступну статтю, в якій автор проаналізовує нинішню польську нац. політику та доказує тезу, що та політика спірається на т. зв. „психольогії глибин". З тієї цікавої статті виймаємо найбільш суттєві уступи:

Трудно, здається, не погодитися з тим, що політичний термін „польська державна політика супроти українців" — не є однородний. Він викликує кілька образів, у залежности від того, про яку територію мова. „Волинська політика воєводи Юзефського", „холмська", „східньо-галицька", „лемківська" політика і т. д. Помалу позискує собі право громадянства ще один погляд: що на терені Східної Галичини кожний повіт взагалі має свою власну, окрему політику. Та це все труїзми. Вони не означують нічого іншого, як лише те, що велике українсько-польське питання находиться справді у сліпій вулиці, або в імпасі, або на мертвій точці — як хочете.

„Та ми схильні в кожному громадському явищі дошукуватися якихсь глибших підстав. Чи не грає ролі в справі, якої торкаємося, — намагання опертися на психольогії людських глибин Tiefenpsychologie)? Ця царина психольогії каже, що підсвідомими моторами життя людської одиниці є інстинкти, гони, неясні чи неокреслені бажання.

„...Моторами, які в глибинах людських середовищ рішають, є фізична втома, матеріяльне виснаження і моральне пригнічення, врешті політична розтіч і зневіра. На цьому всьому жирує пригемна, зла амбіція, безхарактерність і продажність ріжних людців, які не сіють, не орють, а якось живуть і поростають в політичне піря. Нема сумніву, що в останніх громадських виборах ці елементи психольогії людських глибин були державною адміністрацією використані. На них спиралося безліч компромісів між служебними українцями чи „русинами" і українцями політично незалежними, на них спиралися гори відкликів виборчих протестів, — відкликів роблених самими між українцями, під напором адміністраційних чинників. Багато явищ шкільної плебісцитової акції можна пояснити теж тими елементами психольогії глибин людської душі. Сьогодні стоїмо перед новими парляментарними виборами. Трудно припустити, щоби бодай по анальогії чи традиції ця психольогія не була й тут використана.

Та наймаркантніше ця риса сучасної політики, що шукає свого оперття на психольогії глибин, виступила в справі аранжування зверхніх виявів т. зв. льояльности. Безперечно інтерес держави вимагає, щоби громадянство, яке заселює цю державу, мало почуття державної солідарности, почуття одиничної і збірної відповідальности за долю держави, врешті почуття потреби самочинної жертви для тієї держави.

Проблема психічного наставлення українського громадянства до польської держави є віссю всієї польської й української державної й національної політики, є істотою того, що називаємо польсько-українською проблемою на терені Польщі. Що тут чинник національного сентименту грає рішаючу ролю — не треба доказувати. Він у поляків нескривлений, природний, бо опертий на національних почуваннях до власної держави. Чи теж природні змагання до власної політичної організації, які є питомі кожній національній збірноті, отже й українській, можна заступити якимось сурогатом, культурним чи національним, але без політичних аспірацій? Чи можна політичні аспірації якоїсь нації припинити („завісити") на якийсь час і те „завішення" зробити предметом реальної політики, в конкретному випадку: чи можна українські політичні змагання на західніх землях узгіднити зі сучасною польською державністю? Ось питання — досі в практичній політиці не розвязані. Сьогоднішня формулка тієї розвязки з польського боку така: державна льояльність — без означених національно-культурних концесій; з боку українського: національно-територіяльна автономія — без означених ґарантій для суціль-

…ности польської держави. Справою політично вигідною, себто такою, що може бути предметом реальної політики з одного і другого боку, є те, як цю „автономію" (окреслення українське) чи культурні „концесії" (окреслення польське) так розбудувати, щоб обі державні й національні рації, польську й українську, сяк-так погодити.

Ось у цю великанську проблему, яка має свою кількасотлітню історію, встряла на наших очах політика людських глибин... І — має амбіцію її розвязати! Як? — Засобом виказання льояльности. Чи ця „льояльність" вимушена, удана, навіть чи скарикатуризована — неважно. Коби лише вияв був, коби тільки можна його задемонструвати, зреляціонувати перед „начальством". Різні льокальні „величини", жадні слави, авансу а може й патентів на розвязку глибокого й трагічного питання польсько-українських взаємин, — кажуть вивішувати державні прапори (в Тернопільщині посипалися на цілий ряд українських установ кари по 50 зол. за невивішення прапорів; мотив кари: легковаження держави), кажуть давати наліпки на Т. Ш. Л. на українських приватних школах — з нагоди державних свят (Радехівщина), вимагають від священиків (на Лемківщині), щоби допускали в церкві нерелігійну польську патріотичну пісню і т. д. Всі ці вимоги не є ніяким законом унормовані. Той самий характер мають примусові виступи й концерти, що їх уладжують матеріяльно залежні урядовці і творені такими самими залежними урядовцями відомі товариства „Польско-рускої Згоди". Врешті до тієї самої категорії належить співпраця з „русинами" і творення ілюзії „вспулжиця". Можна би цілі томи списати, які карикатурні форми приймає іноді ця політика в дійсності, на терені адміністрації, шкільництва й церковних взаємин. Справді, лише завдяки політичній зневірі, пригніченню і хиткості меншевартних одиниць та завдяки деяким політичним групам, які не солідаризуються з українською національною політикою, ці імпрези тут і там вдаються. І — викликують оману, що може тими засобами вдасться захитати одноцілий український національний фронт. Льокальні чинники мають мабуть у тому вільну руку, а вищі мабуть погоджуються на них мовчки, залишаючи ті експерименти часові, а ініціятиву спритові нижчих урядовців і — займають вичікуюче становище...

Польська політика не заперечує, що українське питання треба якось розвязати. Чи те пущення державної політики на трясовиння льокальних експериментів зможе українське питання розвязати? Нам видається, що ставка на психольогію людських глибин буде лише одним болючим досвідом більше. Болючим, але й зайвим.

Руїнники.

Так в обширній статті називає „Громадський Голос" (з 11. ц. м.) наших „гурра-патріотів", які ведуть безоглядну кампанію проти всіх політ. партій. Доказавши у вступі, що ніякий свідомий нарід у світі не всилі існувати без організацій, що прецизують політичні вимоги ріжних верств і гуртів громадянства, себто без політичних партій, автор пише далі так:

Хоч ця справа така ясна, як сонце, то не зважаючи на те наші „націоналісти" наслідують і підтримують пропаґанду польського урядового Безпартійного Бльоку, доказуючи всякою фальшивою демагогією, що нібито взагалі непотрібні ніякі політичні партії. Не улягає сумніву, що така пропаґанда, яка хоче відвернути українські народні маси від організації в своїх політичних партіях, лежить тільки в інтересі урядового „Безпартійного Бльоку", а хто того не бачить, той хіба є побитий сліпотою. Адже є зовсім очевидне, що ББ воліє мати до діла з політично незорганізованим народом, чим з народом, обєднаним у масових, міцних політичних партіях, бо тоді з незорганізованим народом може робити, що хоче. Отже хто цю пропаґанду підтримує, той руйнує політичну силу українського народу.

Цю руїнну роботу намагаються проводити головно фашистівсько-комуністичні мішанці з партії „Фронт Національної Єдности". В них проявляється та проклята отаманська „натура", яка стільки шкоди наробила вже в нашій історії, та яка проявляється дуже часто по наших селах і містах. Ще нині живе дуже часто давний тип, що буде навіть з дуже великим запалом і деякою пожертвою працювати на селі для організації читальні Просвіти, для Кружка Рідної Школи, Народнього Дому, Кооперативи чи іншої організації, але тільки так довго, доки він в цих організаціях має „гонори", почести і „провід". Як тільки більшість членів вибере ліпшого від нього до проводу, то він не лишиться дальше звичайним членом та не буде проводити річевої і творчої опозиції проти нового проводу за якусь свою ліпшу думку. Навпаки! Такий „патріот" нагло стає ворогом взагалі всякої організації в селі, бо в істнуючих організаціях він вже не має значіння. Такий „отаманчик" не виступає тільки проти виділу даного товариства, чи тільки проти практичної діяльности цього товариства, а взагалі пропагує думку про те, що мовляв „нам взагалі не треба товариств" і т. п. Ось таку саму акцію провадять тепер фашистівські мішанці. Самі, не маючи ніякої організованої сили, вони зі злоби провадять підкопну роботу під всяку політичну організацію народу, виступаючи взагалі проти істнування проводу. Вони критикують не саму політику інпроду. Вони критикують не саму політику інших партій, але при помочі всяких демагогічних штучок поширюють у несвідомих людей думку, що мовляв — „нам взагалі не треба політичних партій", „геть партії" і т. п. Не улягає сумніву, що цею роботою в найкращім випадку кермує психольогія невдачного отаманчика, що „коли не є на моїм, то нехай взагалі нічого не буде".

Ця шкідлива пропаґанда може подекуди серед несвідомих мати деякий успіх, бож вона потурає найвигіднішому почуттю слабших одиниць: почуттю пасивности і лінивства. „Безпартійний" є завжди в тім вигідним положенні, що не є обовязаний до ніякої народної праці і взагалі перед ніким невідповідальний, а зате може на всі боки невідповідально всіх критикувати до схочу.

Ось чому треба ту шкідливу їдь поборювати на кожнім кроці правдивою освідомлюючою працею в широких народніх масах та приєднуванням їх до організованої політичної акції.

Розвязання сойму й нові вибори.

У варшавських політичних колах здогадуються, що сойм скличуть около 20. травня. Він полагодить проєкт нової виборчої ординації. Можливо, що сойм розвяжуть щойно в другій половині серпня. Нові вибори відбулися би в неділю 13. жовтня.

Сходини наших музик і малярів.

В пятницю ввечір українські музики, обєднані у „Союз професійних музик" (Супром) улаштували сходини спільно з нашими мистцями, обєднаними в Асоціяції Незалежних Українських Мистців. Зібрались вони, щоб попрощати перед виїздом зі Львова мистця В. Масютина, при цьому для навязання контакту обох організацій, виміни думок і обзнайомлення з творчістю обох груп. Господарями були члени Супром-у. Витав В. Масютина голова Музичного Т-ва, у якого салі відбувалися сходини — радн. Дрималик.

В незвичайно милій товариській атмосфері, господарі запродукували мистцям кілька своїх композицій з докладними поясненнями ідеольогічних і формальних сторін своїх музичних творів — вислухавши раніше передачі з радіо концерту пяністки Галі Левицької. Виконавцями музичних творів були: Г. Левицька, Колесівна й Савицький — пяністи, скрипак Криштальський і віольончеліст Пшеничка, що виконували по кілька творів Барвінського, Нижанківського й Колеси. В. Масютин перечитав свою статтю „Раса й національна творчість", після якої вивязався живий обмін думок між присутніми. Н. Нижанківський і П. Ковжун, кожний з своєї сторони зазначили мету таких сходин і пляни на майбутнє, спільну оборону професійних інтересів, бажання очистити мистецьку атмосферу від дилетантизму і провінціоналізму.

В. Масютин оповідав про мистецьке обєднання в західній Европі, про такі сильні зібрання й гуртки, що мають таке велике значіння для духового розвитку мистців. Він сам тісно звязаний з ріжними мистецькими колами, з музиками, акторами, письменниками. Деякі наші композитори нагородили дорогого гостя своїми музичними творами, бо Масютин є теж добрим пяністом. Вечірка протяглася до пізна і гості нерадо покидали інтимну малу салю Лисенка, та дякували ініціяторові цих сходин В. Барвінському.

—o—

Свято патрона українських купців.

В неділю 12. травня відсвяткували наші купці, згуртовані в Союзі У. К. і Пр. у Львові *традиційний празник свого патрона св. Юрія*. Почався він в год. 9. рано Архиєрейською Службою Божою в катедрі св. Юра, яку відправив о. мітрат Сліпий, о. Кузицький, почесні члени СУК і Пр., домівці „У. Бесіди". До столів засіли: о. мітрат ліпий, о. Куницький, почесні члени СУК і Пр., д-р Біляк від Парлям. Репрезентації, представники ріжних установ, преси і члени Союзу, купецька молодь, тощо.

„Свячене" переплітано численними промовами і співом.

На руки інж. Несторовича зложили з нагоди свята на будову торговельної школи: дир. Скопляк 50 зол. і дир. Тиктор 50 зол. Один із присутніх купців деклярував на ту саму ціль 100 зол. Крім того зложено дрібними датками до рук проф. Ластовецького поважнішу квоту на загальні потреби Рідної Школи. Голова Союзу дир. Скопляк зложив 200 зол. Свято закінчилось товариською забавою з танцями, при чому до голосу прийшла молодь.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Біля посілости анґлійського короля Віндсор горять ліси. Згоріло досі 4.000 дерев. 400 вояків гасить вогонь у газових масках і шоломах. Вогонь загрожує замкові кн. Конно.

— Вулькан Асама біля Карвізави вибухнув утреге ц. р. Попіл вулькану впав грубою верствою на довколичні поля та аж Токіо

НОВИНКИ

— **Засідання Української Парляментарної Репрезентації.** В середу, дня 15. травня ц. р. в год. 12-ій вполудне в кімнатах Краєвої Народньої Канцелярії у Львові, вул. Підвалля ч. 7, III. пов. відбудеться засідання Української Парляментарної Репрезентації. Порядок нарад: 1) Виборча ординація до законодатних тіл. 2) Біжучі справи. Присутність усіх членів У. П. Р. обовязкова. Президія У. П. Р.: **Д-р Дмитро Левицький вр.**, голова. **Дм. Великанович вр.**, секретар.

— **З Польщі.** У варшавському шпиталі для божевільних помер Гіполіт Осяж, званий „рудий опир", колишній студент медицини, що нападав вечорами на молоді дівчата і вбивав їм цвяхи в тіло. — Біля Шреняви під Познанем особовий самохід, що хотів виминути віз з противної сторони, вїхав на дім при дорозі і розбився, причому два пасажири тяжко поговклися, так що відставлено їх до шпиталю. — До мешкання возного в гімназії на Празі добулися в ночі злодії, з яких одного возний застрілив з револьвера.

— **Хліборобське місто.** На врожайних степах Кубанщини влаштувала совітська влада в 1931 р. велику державну дослідну фарму, в якій ведуться наукові досліди над осягненням найкращого жнива. Впродовж цього часу серед фарми повстало зовсім нове місто, що зветься Зерноград і складається з кількох ги-

сяч мешканців, переважно агрономів і студентів. Побіч центрального наукового дослідного інституту задля механізації хліборобства є тут велика досвідна стація, що випробовує найкращі методи хліборобства, інститут задля вишколу інжинірів будови машин і т. п. Уряд призначив цього року два міліони рублів на ріжні будови в Зернограді.

— **30.000 столітніх у Совітах.** У Совітах є 3 міл. людей у віці повище 70 літ, 969.000 у віці повище 80 років, 29.562 у віці повище 100 років. Цікаве, що більшість тих, які досягають такого віку це жінки. Особливо високе число старших людей є на Кавказі. Там є тепер до 974 осіб себто 16 прц. населення досягає віку сто років. Інститут для фізіольогії старости розглядає тепер ріжні твори та ріжні теорії про причини старіння. Інститут бачить можливости продовжити пересічний вік населення, завдяки загальним ліпшим соціяльно-гігієнічним умовинам і своєрідним умовинам для старців.

— **Життя на Марсі.** Японська обсерваторія в Кіото оголосила сензаційну ревеляцію на тему обсервації Марса впродовж місяця березня, коли ця планета була найбільше зближена до землі. Японські астрономи певні, що на Марсі є органічне життя. На рівниковій полосі вони добачили зелені плями і смуги, що на їхню думку є доказом буйної ростинности. Японські вчені кажуть, що якщо є на Марсі ростинна веґетація, то мусить там бути також фавна. На їхню думку славні канали на Марсі це зовсім не оптична омана, але діло розумних створінь. Беручи на увагу зроблені обсервації, японські астрономи доходять до висновку, що Марс є врожайною планетою, на якій живуть розумні цивілізовані єства.

— **Подорожі Европою неправдивого князя.** В Будапешті пропав один назверх дуже елеґантний пан а з ним зник образ вартости 15.000 пенго. Знаний він під ріжними іменами: князя Ґаліцина, Олександра Людвіґтавзен і оперового співака Марконія. Вже в 1922 році фальшивий князь вимантив від золотаря у Берліні товар вартости півтора міліонів марок. Виступи його як оперового співака були дещо невдалі; попросту не мав голосу. Аже заки аранжери отямились, він уже з гонорарем був далеко. У Німеччині і Швайцарії зробив він кілька ошуканчих трансакцій старими образами і новими автомобілями. Приватних осіб натягнув на 200.000. У Відні називав себе графом Меденом і хотів теж почати якісь махінації. Остання його станиця була Берн у Швайцарії. Хотів утекти до Америки, але перед переїздом заарештували його родину в Тулюзі. Сидів уже нераз в вязниці, але не стратив охоти до свого фаху ошуканця.

— **Ріжні вістки.** В деяких департаментах Франції появилися масово хрущі, що зїдають листя дерев незгірше саранчі. — З причини дощів в Мезопотамії виляла ріка Евфрат, зірвавши тами і затопила величезні простори краю. — Над південною африканською провінцією перейшла сильна ґрадова буря, розбила два літаки і викинула цілий потяг зі шин. Погибла теж маса птахів. — В Румунії згоріло місточко Суліца. Жертвою вогню стало 160 домів і багато збіжевих магазинів. — В індійській провінції Асам шириться холера, якої жертвою падуть тисячі осіб. — Біля Плоешт (Румунія) арештовано шайку грабіжників, якої герштом був 89-літній Валеріян Брадеску.

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

РІДКІ ЗВІРЯТА.

У нюйорських школах зробили анкету про домашні та сільські звірята. Відповіди на підставі книжок були дуже добрі, але коли їх питали, чи бачили вони колинебудь коня, більшість (54 відсотків) відповіла, що ні. На вулицях Ню-Йорку панує тільки машина. А в зоольогічнім городі коней теж не тримають, бо це занадто звичайна тварина. Вчителі орґанізують прогульки на село, щоб учні могли оглядати коні, корови та вівці.

—o—

СПОРТ.

СПОРТОВЕ СВЯТО У. С. С.

відбулося в неділю 12. ц. м. на пл. Сокола-Батька з доходом на голодуючу Яворівщину. Публики около 150.

Сокіл III — Буревій 4:7 (1:6).

Оборона і воротар С. III. незіграні. Позатим оба воротарі слабі. Суддя п. Повзанюк досить добрий.

Богун — Тризуб 1:8 (0:5).

Змагання за мистецтво У. С. С. Богунівці слабі. Тризуб заграв дуже гарно.

Плай — Черник 1:2.

Тов. змагання у відбиванці вирішив Черник у свою корисить.

УССК — Плай 10:8.

Товариські змагання у кошівці. Обі дружини незіграні.

Ц. СОКІЛЬСЬКИЙ БІГ З ПЕРЕШКОДАМИ.

В неділю 12. ц. м. відбувся точно в год. 11. рано величавий показ сили, зручности та витревалости. Біг з перешкодами; **102 змагунів на старті.** Тяжкий це біг 12 ріжнородних штучних перешкод уставлених на трасі 1100 м. (хід на руках по линві 6 м. довгій, вилаз на 2 шпилі з деревом, перелаз через 2 брами 1.50 м. вис., вилаз на стіл 2 м. вис. і скок на другий такийже у віддаленні 3 м., перелази попід 3 жердки при землі, вилаз на вежу 9 м. високу, перелаз через будинок, біг через кладку і т. п.). 52 побратими усіх гнізд Львова почало біг одинцем та усі скінчили. Вислід: 1) Тиховський Остап (С-Б) 5 м. 08 сек., 2) Тиховський Осип (С-Б) 5 м. 11 сек., 3) Гоцій (С. IV) 5 м. 13 с., 4) Козачок Вол. (С. V) 5 м. 20 с., 5) Лебішак (С. IV) 5 м. 21 с., 6) „Роман“ (С. III) 5 м. 24 с., 7) Вальчик (С-Б) 5.27, 8) Сидорак (С. IV) 5.28, 9) Залеський (С. IV) і Орищин (С. III) по 5.29, 11) Слюзар (С. III) і Когут (С-Б) по 5.30, 13) Муць (С. IV) 5.31,5, 14) Козачок О. (С-Б) 5.33, 15) Миколаїв (С. V) і Гриновець (С. V) по 5.34, 17) Салдит II (С. IV) 5.35, 18) Петрів (С. V) 5.38, 19) Маланчук (С. IV) 5.40, 20) Пеленський (С. IV) 5.44. Ушсників стануло з 3 гнізд 22. Вони мали тяжку 750 м. трасу з 8 тяжкими перешкодами, аж дивно було оглядати таких малих, як вони зручно та скоро „перли“ наперід. У вислідi: 1) „Юлько“ (С-Б) 2 м. 49 сек., 2) „Лідчин“ (С-Б) 2.50, 3) Іваньо (С-Б) 3.00, 4) „Лисий“ (С-Б) 3.04,5, 5) Калинюк (С. IV) 3,05, 6) Остап (С-Б) 3.07, 7) „Коник“ (С-Б) 3.09, 8) Литвиненко (С-Б) 3.14, 9) Лаврівський (С. IV) і Ґавур Р. С-Б) по 3.18.

Перший раз до змагань стануло тільки змагунок аж 22. Це справді, як на наші відносини великий крок уперід. 22 змагунки з усіх гнізд Львова (крім С. III). Аж дивно робилося що й жінки можуть бігати з перешкодами. Всі скінчили біг. Траса жінок виносила 300 м. і 4 досить важкі перешкоди. Вислід: 1) „Гатум“ (С-Б) 1 м. 16 сек. 2) Горбачівна (С. Клеп.) 1 м. 20,5, 3) Огаїв Ір. і „Михася“ (обі з С-Б) по 1.21. 5) Яськовська К. (С. IV) 1.22, 6) Гуменюк (С. IV) 1,23, 7) „Доньця“ (С-Б), Марешко (С. V) і „Ребека“ (С-Б) по 1.24. 10) Микицей С-Б) 1.25 мін.

Рівночасно вперше стануди на старті **старші члени** (Ольд-бої), яких було вправді тільки 6, але гідно зарепрезентувалися. Траса 300 м. і 4. перешкоди. У вислідi 1) Сачинський (С. IV) 1,09.5, 2) Білостоцький Тиміш (С-Б) 1,13. 3) Верхола Ом. (С. III) 1.13,5, 4) дир. Радловський (С. IV) 1.17, 5) Домбровський Остап (С. IV) 1.20, 6) Салдит Юрій (С. IV) 1,28.

Гідно поставились Соколи, однак громадянства на цій імпрезі не було, хоч це безплатно. Дивно!

КОПАНИЙ МЯЧ.

ВІДЕНЬ. Австрія — Польща 5:2 (3:1). Міжнародні змагання.

БУДАПЕШТ. Мадярщина — Австрія 6:5 (3:2). Міжнародні змагання.

КЕЛЬН. Еспанія — Німеччина 2:1. Міжнар. змаг. 75.000 видців.

КАТОВИЦІ. Шлеськ — Львів 5:2 (0:2).

ЛЬВІВ. Окр. Ліґа — Гасмонея 4:1 (2:0).

ЛЬВІВ. Репр. Роб. Клюбів — Репр. Жид. Клюбів 3:1 (0:1).

ЛЬВІВ. Білий Орел — Світезь 1:0 (0:0).

ПОЗНАНЬ. Краків — Познань 6:2 (4:2). Міжмістові змагання.

ЛОДЗЬ. Варшава — Лодзь 6:3. Міжміст. змагання.

Дописи.

СТРИЙ.

Заг. Збори Т-ва опіки над слугами й робітниками. Дня 21. квітня відбулись у Стрию Заг. Збори Т-ва опіки над слугами й робітниками у власній домівці. Головою вибрано адвоката Ромуальда Дуніна, що піднявся опрацювати зміну статуту в тім напрямі, щоб Т-во могло вести бюро посередництва праці і кухню для безробітних. Само Товариство має дістати назву „Праця“. Заг. Збір ствердив, що Товариство гуртує в собі ледви 1/10 частину українських служниць. Яка причина цього, трудно дійти. Може за висока місячна вкладка для членкиць (по 50 сот. місячно) перешкаджає їм вступити в члени Товариства? Слід над цим призадуматись і причину усунути.

Заг. Збори Т-ва „Українське Касино“. Дня 20. квітня відбулися Заг. Збори „Українського Касина“ в Стрию. По зложенні звідомлення з річної діяльности і рахунків вибрано виділ, що певно дальше як слід буде вивязуватись зі своїх завдань, бо господарем вибрано інсп. Соколовського.

Заг. Збори філії „Просвіти“. Дня 22. квітня відбулися Заг. Збори філії „Просвіти“ в Стрию. По піврічній управі кураторії, іменованої Головним Виділом у Львові, вибрано новий Виділ, який дає запоруку, що буде дальше вести працю, яку жертвенно вели довгими літами д-р Олесницький, д-р Калитовський і д-р Калуський.

Псальми у Велику Пятницю і Великодна Служба Божа. Товариство „Стрийський Боян“ дальше проявляє свою творчу діяльність, чого доказом мистецьке відтворення псальмів у міській церкві у Велику Пятницю. Співали на переміну хори мішаний і мужеський під управою п. Пасіки й Улицького, а на Великдень співану Службу Божу під управою п. Масного Наглядно бачимо, що жертвенна праця диригента д-ра Миколи Колесси може потягнути за собою співацькі сили і довести до великого успіху.

РІДНА ШКОЛА БУДУЄ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАЙБУТНОСТИ!

Закордонне радіо.

Понеділок, 13. травня 1935.

Відень (506,8) 17·40 Солісти, 20·15 Весела музика, **Кошиці** (259,1) 17·05 Авд. для Закарпаття, **Прага** (470,2) 20·45 Симфонічний концерт, **Копенгаґен** (255,1) 17·10 Романтичні пісні Вольфа і Шуберта, **Рига** (514,6) 20·15 Віденська оперетко-ва музика, **Берлін** (356,7) 22·30 Концерт солістів, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·00 Композиторський концерт, **Мінхен** (405,4) 13·15 Популярна музика, **Штутгарт** (522,6) 17·00 Пополудневий концерт, **Букарешт** (364,5) 17·00 Популярна музика, **Стокгольм** (426,1) 20·30 Камеральний концерт. **Міляно** (368,6) 22·00 Скрипка, **Рим** (420,8) 17·05 Концерт, 22·00 Легка музика.

Вівторок, 14. травня 1935.

Відень (506,8) 17·15 Концерт солістів, **Прага** (470,2) 19·10 Концерт військ. орх., **Рига** (514,6) 17·30 Камер. муз., 20·05 Що кожному подобається, **Берлін** (356,7) 14·45 Популярна муз., **Кенігсвустергавзен** (1571) 16·00 Легка муз., **Кельн** (455,9) 17·00 Популярна музика, **Мінхен** (405,4) 17·00 Концерт радіоорхестри, **Букарешт** (364,5) 20·05 Симф. концерт, **Міляно** (221,1) 21·00 Богослуження — Верді, **Рим** (420,8) 22·30 Легка музика.

Львівське радіо.

Понеділок, 13. травня 1935.

6·30 Ранішня авдиція, 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 8·05 Авд. для новобранців, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метерольоґ. вістки, 12·05 Сальоновий ансамбль, 12·45 Прасовання біля — гутірка для жінок, 12·55 Полудневий денник, 13·05 Концерт солістів, 13·55 Вістки про польський експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Оперовий ансамбль „Ля Скалі“ панти, 16·30 Лекція німецької мови, 16·45 Гр пл., 17·00 Гутірка для дітей, 17·15 На хвилі публичної безпеки, 18·10 Латвійські пісні, 18·40 Сільва рерум, 18·45 Арії і пісні 19·07 Програма на черговий день, 19·15 „Жовква — місто яке жде“, 19·25 Спорт. вістки, 19·35 Авд. для вояків, 20·00 Словацькі пісні, 20·45 Вечірний денник, 20·55 Як працюємо і живемо у Польщі, 21·00—22·35 Концерт, 22·50 Легка музика, 23·00 Комунікати.

Вівторок, 14. травня 1935.

6·30 Ранішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 8·05 Авд. для новобранців, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Шуман, Шуберт з гр. пл., 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·05 Смичк. квартет, 13·40 Пісні, 13·50 З ринку праці, 13·55 Вістки про експорт, 14·00 Гр. пл., 15·45 Біржа, 15·55 Концерт, 16·30 Оповідання для дітей, 17·00 Скринька ПКО, 17·15 Форт., 18·00 Арії та пісні, 18·15 Остання премієра, 18·30 Концерт, 18·45 Легка муз., 19·07 Програма на черговий день, 19·25 Спорт. вістки, 19·35 Орґани, 19·50 Фейл., 20·00 Муз. апокрифи, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Оперетка, 22·30 Кохання молодця, 22·45 Танц. муз., 23·00 Комунікати.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“ З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок 10.